

Handläggare
Westerling Johan

Datum
2017-01-26

Diarienummer
UBN-2017-0318

Utbildningsnämnden

Uppföljning skolklagomål och anmälan av kränkande behandling andra halvåret 2016

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslås besluta

att lägga rapporten ”uppföljning av skolklagomål och anmälan om kränkande behandling till huvudman” till handlingarna.

Bakgrund

Enligt rutinerna för skolklagomål och anmälan om kränkande behandling vid kommunal verksamhet ska en uppföljning göras till nämnd två gånger per år eller när nämnden så begär. Föreliggande rapport innehåller en uppföljning av skolklagomål och anmälan om kränkande behandling för andra halvåret 2016.

Föredragning

I rapporten redovisas skolklagomål och anmälan om kränkande behandling till huvudman för perioden 1 juli-31 december 2016. För skolklagomål som inkommit under perioden kan inga större skillnader konstateras jämfört med första halvåret 2016. Vid större händelser som uppmärksammas medialt innebär i vissa fall en ökning av antalet synpunkter. För antalet anmälningar om kränkande behandling till huvudman har en ökning skett jämfört med första halvåret 2016. Ökningen återfinns i grundskolan. Förklaringar till ökningen kan vara ökad kunskap om skyldighet att anmäla genom uppdaterade rutiner för förvaltningen och att skolor förändrar organisering och systematisering av arbetet med rutinerna att anmäla kränkande behandling till huvudmannen.

Konsekvenser för barn/elever

Inte aktuellt.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt.

Utbildningsförvaltningen

Birgitta Pettersson
Utbildningsdirektör

Uppföljning skolklagomål och anmälan om kränkande behandling till huvudman juli-december 2016

2017-01-26

Innehållsförteckning

| | |
|---|---|
| Skolklagomål..... | 3 |
| Redovisning av skolklagomål 2016-07-01-2016-12-31 | 3 |
| Bemötande (2 ärenden) | 4 |
| Elevhälsa (3 ärenden) | 4 |
| Elevresor (2 ärenden) | 4 |
| Information (2 ärenden)..... | 4 |
| Lokaler och miljö (13 ärenden) | 4 |
| Trygghet (7 ärenden) | 4 |
| Placering (10 ärenden)..... | 4 |
| Utbildningens genomförande (36 ärenden) | 4 |
| Övrigt (32 ärenden) | 4 |
| Sammanfattning..... | 5 |
| Anmälan till huvudman angående diskriminering och kränkande behandling | 5 |
| Regelverk | 5 |
| Redovisning av anmälan till huvudman angående kränkande behandling 2016-07-01-2016-12-31 .. | 6 |
| Förskola..... | 6 |
| Grundskola, fritidshem, gymnasieskola och vuxenutbildning | 6 |
| Könsuppdelad statistik | 7 |
| Anmälan till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet..... | 8 |
| Definitioner och innebörden av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling | 8 |
| Diskriminering..... | 8 |
| Trakasserier | 8 |
| Kränkande behandling..... | 9 |
| Mobbning | 9 |

Skolklagomål

I Skollagens 4 kap. 8 §, Kvalitet och inflytande, regleras att huvudmannen ska ha rutiner för att ta emot och utreda klagomål mot utbildningen. Huvudmannen bestämmer hur klagomålshandlingen ska organiseras och hur information om klagomålsrutinerna ska lämnas.

Redovisning av skolklagomål 2016-07-01-2016-12-31

Översikt inkomna skolklagomål, antal per kategori 2016-07-01-2016-12-31

| Skolform | Antal | Bemötande | Hälsa | Resor | Info | Lokaler | Trygghet | Placering | Utb. genomförande | Övrigt |
|----------------------|-------|-----------|-------|-------|------|---------|----------|-----------|-------------------|--------|
| Förskola | 30 | 0 | 1 | 0 | 0 | 5 | 3 | 5 | 11 | 5 |
| Förskola (F) | 8 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 5 | 3 |
| Grundskola | 52 | 2 | 1 | 1 | 1 | 7 | 4 | 4 | 14 | 18 |
| Grundsärskola | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Grundskola (F) | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Fritidshem/ klubb | 4 | 0 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 1 |
| Gymnasieskola | 13 | 0 | 1 | 0 | 1 | 1 | 0 | 1 | 4 | 5 |
| Förvaltning | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Totalt | 107 | 2 | 3 | 2 | 2 | 13 | 7 | 10 | 36 | 32 |

För handläggning av skolklagomål finns rutiner framtagna. Under perioden inkom 107 skolklagomål, av dessa är 82 stängda och avslutade. När det gäller redovisning av kön är merparten av klagomålen generella och omfattar många elever eller så saknas informationen. För de ärenden som är möjliga att kategorisera utifrån kön rör 22 av ärendena rör pojkar, 17 rör flickor.

Översikt inkomna skolklagomål, antal, avslutade och uppdelade på kön 2016-07-01-2016-12-31

| Skolform | Antal | Varav stängda | Flicka | Pojke | Grupp |
|------------------|-------|---------------|--------|-------|-------|
| Förskola | 30 | 28 | 5 | 6 | 13 |
| Förskola (F) | 8 | 0 | 1 | 2 | 2 |
| Grundskola | 52 | 39 | 10 | 5 | 33 |
| Grundsärskola | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Grundskola (F) | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Fritidshem/klubb | 4 | 4 | 3 | 1 | 0 |
| Gymnasieskola | 13 | 11 | 3 | 3 | 7 |
| Förvaltning | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Totalt | 107 | 82 | 22 | 17 | 55 |

För periodens registrerade klagomål har följande kategorier använts:

Bemötande (2 ärenden)

Ärendena som rör bemötande handlar till största delen om brister i bemötande mellan elever och mellan medarbetare och elever. Det kan även handla om brister i bemötande mellan medarbetare och vårdnadshavare. Även områden som språkbruk och generellt om klimatet i skolan återfinns i kategorin.

Elevhälsa (3 ärenden)

Ärendena handlar om syn på hygien inom förskolan, nötförbudets efterlevnad på en gymnasieskola i samband med luciafirandet och oro för spridning av turberkulos samt fråga om vaccinering.

Elevresor (2 ärenden)

Ärendena rör två missade skolskjutsar och brist i rutiner.

Information (2 ärenden)

Under kategorin kan ärendena främst handla om kommunikation mellan hem och skola. Exempelvis missförstånd och brister i innehåll i rutin.

Lokaler och miljö (13 ärenden)

Ärenden rör skolors ute- och innemiljö. Områden som berörs är värme, ventilation, underhåll och städning i innemiljön. När det gäller utemiljö handlar det om utformning och säkerhet samt städning och underhåll.

Trygghet (7 ärenden)

Ärendena handlar om skolans rutiner för hantering av kränkande behandling och brister i att skapa en trygg miljö för barn och elever.

Placering (10 ärenden)

Ärendena rör synpunkter på skolvalet 2016 - grundskolan. Synpunkter som framkommit är konsekvenser och hantering av begreppet relativa närhetsprincipen. Ärenden handlar om konsekvenser av platsbris i förskolan.

Utbildningens genomförande (36 ärenden)

Områden som berörs inom kategorin är rätt till stöd för elever. Flera synpunkter handlar om det. Ett annat frekvent område som återkommer är kompetens hos personal och organisering av verksamhet, personalomsättning och ledningsfrågor. Det kan till exempel handla om sammanslagning av klasser och brist på vikarier. I förskolan nämns stora barngrupper, samt rutiner kring hygien och säkerhet. Sammanfattningsvis handlar skolklagomål inom kategorin om utbildningens kvalitet och dess konsekvenser för medarbetare, barn/elever och vårdnadshavare.

Övrigt (32 ärenden)

Ärendena under övrigt är ofta av mer generell karaktär. Det kan handla om underlag för stora beslut, syn på planering av skolverksamhet i stort och skillnader i möjligheter mellan olika skolformer. Ärendena kan även vara mycket specifika som till exempel synpunkter på tillsättning av en specifik tjänst eller skolmåltider. Ärendena rör även områden nyanlända elevers skolgång, cykelbanor, idrottsundervisning, schemaläggning och skolans innemiljö.

Sammanfattning

Jämfört med första halvåret 2016 är skoklagomålen något färre, fördelning i kategorier och vilka som berörs är visat inte på någon större förändring.

- Viss minskning av synpunkter gällande bemötande.
- Skoklagomålen ökar när något extraordinärt inträffar. Vid terminsstart kan även antalet klagomål öka. Hösten 2016 har inte varit lika intensiv jämfört med våren utifrån ett externt perspektiv.

Anmälan till huvudman angående diskriminering och kränkande behandling

Regelverk

I ärenden avseende kränkande behandling tillämpas 6 kap. och 26 kap. i skollagen. Alla barn och elever har rätt att utvecklas i en trygg miljö och bemötas med respekt. Kränkande behandling är handlingar som kränker barns eller elevers värdighet. Kränkningar kan bestå av till exempel nedsättande ord, ryktesspridning, förlöjliganden eller fysiska handlingar. Kränkningar kan även bestå av utfrysning eller hot. De kan äga rum vid enskilda tillfällen eller vara systematiska och återkommande. Enligt skollagen ska huvudmannen se till att skolan bedriver ett målinriktat arbetet för att motverka kränkande behandling av barn och elever. En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig blivit utsatt för kränkande behandling i skolan är skyldig att anmäla detta till rektor. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Skolans personal är skyldig att motverka att kränkande behandling uppkommer och, om så ändå sker, se till att den upphör. Skolan ska ta varje uppgift eller annan signal om kränkande behandling på allvar och utreda vad som ligger bakom. Utredningens omfattning är beroende av omständigheterna i det enskilda fallet. Om utredningen visar att kränkande behandling förekommer ska skolan sätta in de åtgärder som behövs för att förhindra fortsatta kränkningar. För att försäkra sig om att åtgärderna ger resultat ska åtgärderna följas upp och utvärderas. Om det vid uppföljningen visar att kränkningarna fortfarande pågår ska nya eller kompletterande åtgärder vidtas för att kränkningarna ska upphöra. Enligt skollagen ska alla skolor upprätta en plan för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Planen ska innehålla en beskrivning av skolans främjande och förebyggande arbete med att motverka diskriminering och kränkande behandling. Planen ska bygga på en kartläggning som identifierar riskområden. I arbetet med planen ska barn och elever vara delaktiga. Planen ska utvärderas kontinuerligt.

Redovisning av anmälan till huvudman angående kränkande behandling 2016-07-01-2016-12-31

Utbildningsförvaltningen har rutiner för handläggning av anmälan om kränkande behandling vid kommunala skolor. Under perioden 2016-07-01 till 2016-12-31 gjordes totalt 578 anmälningar om kränkande behandling till huvudmannen. Av dessa gjordes 7 av förskolor, 567 av grundskolor, 3 av fritidshem och 1 av vuxenutbildningen. Av de 578 anmälningarna är 362 stängda.

Översikt inkomna anmälningar angående kränkande behandling 2016-07-01 – 2016-12-31

| Skolform | Antal | Stängda |
|------------------|-------|---------|
| Förskola | 7 | 6 |
| Grundskola | 567 | 354 |
| Grundsärskola | 0 | 0 |
| Fritidshem/klubb | 3 | 2 |
| Gymnasieskola | 0 | 0 |
| Vuxenutbildning | 1 | 0 |
| Totalt | 578 | 362 |

Förskola

6 förskolor har anmält – 1 anmälan/skola, en förskola med 2 ärenden.

Antalet anmälningar från förskolan är något fler jämfört med andra halvåret. Flertalet av anmälningarna handlar om incidenter mellan barn, anmälningarna görs både av förskolan och av vårdnadshavare.

Grundskola, fritidshem, gymnasieskola och vuxenutbildning

Antal anmälningar är fler än under första halvåret 2016. En förklaring kan vara ökad kunskap om skyldighet att anmäla genom uppdaterade rutiner för förvaltningen. Ytterligare en förklaring kan vara att skolorna har organiserat och systematiserat arbetet med att arbeta med förvaltningens rutiner att anmäla kränkande behandling till huvudmannen. Lokala utbildningsinsatser har även genomförts vid några skolor.

51 grundskolor gjorde 567 anmälningar, 3 fritidshem gjorde 3 anmälningar och 1 anmälan rör vuxenutbildning (hanteras av annan förvaltning). Ingen gymnasieskola gjorde någon anmälan under den aktuella perioden.

När det gäller anmälningarnas fördelning över antalet anmälningar per grundskola gjorde 35 olika skolor 1-10 anmälningar, 9 skolor gjorde 11-20 anmälningar, 2 skolor gjorde 21-30 anmälningar och 5 skolor gjorde över 30 anmälningar.

Den allra vanligaste anledningen till anmälan är incidenter mellan elever och i de allra flesta handlar fysiska och verbala kränkningar.

Könsuppdelad statistik

Från 2015-07-01 har anmälningssärenden som kommit in kategoriserats utifrån vilka som utsatts för kränkning och vilken eller vilka som utsätter. Av de 578 ärendena som registrerats under aktuell period har de varit möjligt att kategorisera 559 ärendena. Förklaringen till differensen är att uppgifter om kön och riktning saknats i dokumentationen. Av de 559 ärendena berör 176 stycken flickor och 309 stycken pojkar. 74 ärenden rör grupp elever. För de ärende där flickor är utsatta för kränkande behandling är det i de flesta fall en grupp eller en pojke som utsätter. I 4 % av ärenden där en flicka utsatts är det från en lärare eller annan personal. Även för pojkar som utsatts för kränkningar är det i de flesta fall en pojke eller en grupp som utsätter. I 6 % av ärendena där en pojke utsätts är det från en lärare eller annan personal. Det bör förtydligas att kategoriseringen inte innebär en bedömning av vad som skett och om kränkning konstaterats eller inte.

Diagram över vem/vilka som utsätter flickor för kränkande behandling

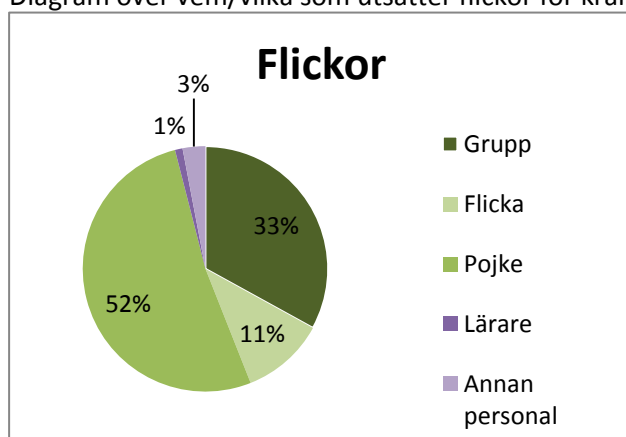
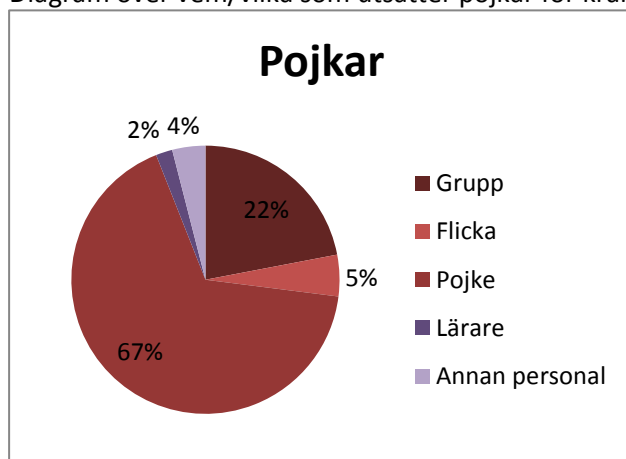


Diagram över vem/vilka som utsätter pojkar för kränkande behandling



Anmälan till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet

Under perioden inkom 20 anmälningar. Av dessa är 9 stängda och 11 pågående. Anmälningarna rör kränkande behandling, men även elevers rätt till stöd i undervisningen. I två fall riktar Skolinspektionen kritik mot huvudmannen. Föregående halvår inkom 13 anmälningar. En förklaring till skillnaden kan vara skolinspektionens enkät under hösten 2016 som sätter fokus på området. En annan förklaring kan vara en ökad medvetenhet om möjligheterna att anmäla.

Översikt anmälningar till Skolinspektionen samt Barn- och elevombudet 2016-07-01-2016-12-31

| Skolform | Antal | Stängt | Kritik ja |
|-------------------|-------|--------|-----------|
| Förskola | | | |
| Grundskola | 12 | 6 | 2 |
| Grundsärskola | | | |
| Gymnasieskola | | | |
| Gymnasiesärskola | | | |
| Förskola (F) | 1 | 1 | |
| Grundskola (F) | 4 | 1 | |
| Gymnasieskola (F) | 3 | 1 | |
| Summa | 20 | 9 | 2 |

Definitioner och innebörden av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

Diskriminering

Diskriminering innebär att ett barn eller en elev missgynnas, direkt eller indirekt, av skäl som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, ålder eller bristande tillgänglighet. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. I verksamheterna är det huvudmannen eller personalen som kan göra sig skyldig till diskriminering. Barn och elever kan inte diskriminera varandra i juridisk bemärkelse. Diskrimineringslagen innehåller även ett förbud mot sexuella trakasserier.

Trakasserier

Trakasserier är ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, ålder eller bristande tillgänglighet. Om någon ur personalen utsätter ett barn eller en elev för trakasserier benämns det diskriminering.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen, kränker barns eller elevers värdighet.

Trakasserier och kränkande behandling kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. De kan vara synliga och handfasta likaväl som dolda och subtila. De kan utföras inte bara direkt i verksamheten utan även via exempelvis telefon och internet. Trakasserier och kränkande behandling kan t.ex. uttryckas genom nedsättande tilltal, ryktesspridning, förlöjliganden eller fysisk våld. Kränkningarna kan även handla om att frysa ut eller hota någon. Kränkande behandling kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande.

Mobbning

Mobbning är en form av kränkande behandling eller trakasserier som innebär en upprepad negativ handling när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag.

Källa: Skolverket (2014): Allmänna råd arbetet mot diskriminering och kränkande behandling, s. 8-9.